

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشکده مدیریت و اقتصاد

بخش اقتصاد

پایان نامه تحصیلی برای دریافت درجه کارشناسی ارشد رشته اقتصادگرایش
بازرگانی

بررسی تاثیر مخارج دولتی بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی
خانوارهای شهری در ایران

مؤلف:

محمود خراسانی

استاد راهنما:

دکتر مجتبی بهمنی

استاد مشاور:

دکتر علیرضا شکیبایی

بهمن ۱۳۹۱

این پایان نامه به عنوان یکی از شرایط درجه کارشناسی ارشد به

بخش اقتصاد

دانشکده مدیریت و اقتصاد

دانشگاه شهید باهنر کرمان

تسلیم شده است و هیچ‌گونه مدرکی به عنوان فراغت از تحصیل دوره مزبور شناخته نمی‌شود.

دانشجو: محمود خراسانی

استاد راهنما: دکتر مجتبی بهمنی

استاد مشاور: دکتر علیرضا شکیبایی

دور ۱: دکتر شهرام گلستانی

دور ۲: دکتر حسین اکبری فرد

نماینده تحصیلات تکمیلی: دکتر مهدی ابراهیمی نژاد

معاونت پژوهشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده: دکتر امید پورحیدری

حق چاپ محفوظ و مخصوص به دانشگاه شهید باهنر کرمان است.

تقدیم به :

عزت و اقتدار پدر

و

از خودگذشتگی مادر

بسمه تعالی و له الحمد

سپاس خدای را که با تمام کاستی‌هایم، مرا در پرتو الطاف خود قرار داد، باشد که شکرگزار نعمات او باشم.

با تقدیر و تشکر شایسته از استادان فرهیخته و فرزانه دکتر مجتبی بهمنی و دکتر علیرضا شکیبایی که با بردباری و بیان شیوای خود، راه گشای نگارنده در اتمام پایان نامه بوده‌اند و با تشکر از خانواده‌ام که همواره پشتیبان و مشوق من بوده‌اند. همچنین با تشکر از تمامی اساتید محترم بخش اقتصاد که مرا در دو دوره تحصیلی، کارشناسی و کارشناسی ارشد مورد لطف و حمایت خود قرار دادند و دوستان عزیزی که مرا در اتمام این پایان نامه یاری نمودند.

چکیده:

تاثیر مخارج دولت بر متغیرهای کلان اقتصادی همواره یکی از موضوعات مهم اقتصاد کلان بوده و مصرف نیز به عنوان بزرگ‌ترین و باثبات‌ترین جزء تقاضای کل اقتصاد مورد توجه خاص بوده است. درباره ارتباط بین مخارج دولت با مصرف بخش خصوصی، در اکثر مطالعات انجام شده، وجود اثر جانشینی در مقابل اثر مکملی مخارج دولت بر مخارج مصرف بخش خصوصی مورد ارزیابی قرار گرفته است. در این مطالعه از داده‌های سالانه دهک‌های درآمدی طی دوره ۱۳۸۸-۱۳۶۹ برای بررسی این رابطه استفاده شده است. این مطالعه به دنبال آن است که آیا مخارج دولت بر مصرف دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری تاثیر گذار است؟ و این تاثیر برای هر کدام از دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری چگونه است؟ نتایج حاصل از پانل هم‌انباشتگی، نشان دهنده تاثیر مثبت درآمد قابل تصرف، اثر مکملی مخارج مصرفی دولت و اثر جایگزینی مخارج تشکیل سرمایه ناخالص دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی می‌باشد. به علاوه تاثیر کسری بودجه بر مخارج مصرفی مثبت بوده که دلالت بر رد نظریه بارو-ریکاردو دارد. مدل پول^۱ برآورد شده نیز نشان دهنده تاثیر مثبت کسری بودجه دولت و درآمد قابل تصرف هر دهک بر مخارج مصرفی آن دهک می‌باشد. ضمناً اثر مکملی مخارج مصرفی دولت نیز تایید شده است. نتایج همچنین نشان دهنده اثر جانشینی مخارج تشکیل سرمایه ناخالص دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های اول تا نهم و اثر مکملی این مخارج برای دهک دهم می‌باشد؛ البته اثر این مخارج در همه دهک‌ها به جزء دهک اول و اثر مکملی مخارج مصرفی دولت در دهک سوم و تاثیر مثبت کسری بودجه در دهک نهم در سطح ۹۰ درصد از نظر آماری معنی دار نمی‌باشند.

واژگان کلیدی: مخارج دولت، مخارج مصرفی بخش خصوصی، دهک‌های درآمدی، مدل پانل دیتا، مدل پول

---

¹ pool

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات پژوهش	۱
۱-۱- مقدمه	۲
۲-۱- سوال های اصلی تحقیق	۳
۳-۱- ضرورت انجام تحقیق	۳
۴-۱- اهداف اساسی تحقیق	۴
۵-۱- فرضیه های تحقیق	۴
۸-۱- جنبه جدید بودن و نوآوری تحقیق	۵
۹-۱- روش تحقیق	۵
۱۰-۱- روش و ابزار گردآوری اطلاعات	۵
۱۱-۱- قلمرو تحقیق	۶
۱۲-۱- جامعه و نمونه آماری	۶
۱۳-۱- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات	۶
۱۴-۱- واژگان کلیدی	۶
فصل دوم: پیشینه ی موضوع	۷
۱-۲- مقدمه	۸
۲-۲- مروری بر مطالعات خارجی	۸
۳-۲- مروری بر مطالعات داخلی	۱۲
فصل سوم: مبانی نظری و تصریح مدل	۱۵

۱۶	۳-۱- مقدمه
۱۶	۳-۲- مبانی نظری مدل
۲۳	۳-۳- مدل پانل دیتا
۲۴	۳-۴- بررسی ایستایی متغیرها
۲۵	۳-۵- آزمون قابلیت تخمین مدل به صورت داده‌های پانل
۲۶	۳-۶- آزمون همانباشتگی پانل دیتا
۲۶	۳-۷- اثرات ثابت یا تصادفی
۲۸	فصل چهارم: برآورد مدل
۲۹	۴-۱- مقدمه
۲۹	۴-۲- متغیرهای موجود در مدل
۲۹	۴-۲-۱- مخارج مصرفی دهکهای درآمدی
۳۱	۴-۲-۲- درآمد قابل تصرف دهکهای درآمدی
۳۱	۴-۲-۳- مخارج مصرفی دولت
۳۲	۴-۲-۴- مخارج تشکیل سرمایه ناخالص دولت
۳۳	۴-۲-۵- کسری بودجه دولت
۳۳	۴-۳- دهک درآمدی
۳۴	۴-۴- برآورد مدل
۳۴	۴-۴-۱- بررسی ایستایی متغیرها
۳۵	۴-۴-۲- آزمون قابلیت تخمین مدل به صورت داده‌های پانل
۳۶	۴-۴-۳- آزمون همانباشتگی پانل دیتا

۳۷	..... ۴-۴-۴ تخمین مدل
۳۷	..... ۴-۵ تخمین مدل POOL
۴۲	..... فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات
۴۳	..... ۵-۱-۱ مقدمه
۴۳	..... ۵-۲-۲ آزمون فرضیه
۴۳	..... ۵-۲-۱-۱ آزمون فرضیه اول
۴۴	..... ۵-۲-۲-۲ آزمون فرضیه دوم
۴۴	..... ۵-۲-۳-۲ آزمون فرضیه سوم
۴۴	..... ۵-۲-۴-۲ آزمون فرضیه چهارم
۴۵	..... ۵-۳ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۴۶	..... ۵-۴ پیشنهادهای اجرایی
۴۶	..... ۵-۵ پیشنهاد برای مطالعات آتی
۴۷	..... فهرست منابع:
۵۱	..... پیوست ۱:
۵۳	..... پیوست ۲
۵۶	..... پیوست ۳
۵۷	..... پیوست ۴
۵۸	..... پیوست ۵

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۳۵	جدول ۴-۱ نتایج آزمون ریشه واحد متغیرها در سطح
۳۵	جدول ۴-۲ نتایج آزمون ریشه واحد تفاضل مرتبه اول متغیرها
۳۶	جدول ۴-۳ نتایج آزمون F
۳۶	جدول ۴-۴ نتایج آزمون هم انباشتگی پدرونی
۳۷	جدول ۴-۵ نتیجه تخمین مدل با اثرات ثابت
۳۸	جدول ۴-۶ نتایج تاثیر درآمد قابل تصرف بر مخارج مصرفی خانوارها
۳۹	جدول ۴-۷ نتایج تاثیر مخارج مصرفی دولت بر مخارج مصرفی خانوارها
۴۰	جدول ۴-۸ نتایج تاثیر مخارج تشکیل سرمایه ناخالص دولت بر مخارج مصرفی خانوارها
۴۱	جدول ۴-۹ نتایج تاثیر کسری بودجه دولت بر مخارج مصرفی خانوارها

فهرست شکل‌ها

صفحه	عنوان
۱۹	شکل ۳-۱ اثر دارایی و سیاست مالی
۳۴	شکل ۴-۱ درصد توزیع تعداد خانوارهای شهری در سال ۱۳۸۸

فصل اول: کلیات پژوهش

۱-۱- مقدمه

دخالت دولت‌ها در زمینه مسائل اقتصادی تا قبل از جنگ جهانی اول بسیار محدود و حجم مخارج عمومی خیلی پایین بود، زیرا طبق دیدگاه اقتصاددانان کلاسیک دولت‌ها تنها عهده‌دار نظم عمومی و مجری عدالت اجتماعی بودند. این دخالت کم و حجم مالی اندک نمی‌توانست آثار قابل ملاحظه‌ای توسعه‌ای از خود به جای گذارد. با وقوع جنگ جهانی اول دخالت دولت در اقتصاد رواج پیدا کرد تا اینکه در سال ۱۹۳۰ بحران عظیمی اقتصاد آمریکا و اروپا را در بر گرفت. رکود پی در پی در کشورهای مختلف نظریه دانشمندان کلاسیک را که معتقد به عدم دخالت دولت در اقتصاد و عدم بروز رکود و بحران بود مورد تردید قرار داد تا این که کینز در سال ۱۹۳۶ در کتاب خود (نظریه عمومی اشتغال، بهره و پول) دخالت دولت را در زمینه مسائل اقتصادی برای رفع بحران الزامی دانست؛ از این پس بود که مخارج دولت حجم قابل توجهی پیدا کرد و بر اقتصاد و متغیرهای آن تاثیر گذار شد.

امروزه در تمامی کشورها، برای دولت‌ها وظایف اقتصادی گوناگونی پیش بینی و تعریف شده است که در انجام این وظایف مجبورند مخارج و هزینه‌های سنگین را متحمل شوند. امروزه نقش دولت‌ها در تخصیص بهینه منابع، تثبیت اقتصادی، تولید کالاهای عمومی، توزیع مجدد درآمد و ثروت غیر قابل انکار است و می‌توان عنوان کرد که حضور دولت‌ها در این عرصه‌ها امری اجتناب ناپذیر است. در کشورهای در حال توسعه (مثل ایران) وظایف فوق در کنار نرخ پایین پس‌انداز ملی و تشکیل سرمایه، کمبود منابع و تاسیسات زیربنایی، نرخ بالای بیکاری و ... حضور دولت را در عرصه اقتصاد پررنگ‌تر کرده است. بخش مهمی از وظایف دولت‌ها در نظام‌های مختلف اقتصادی، از طریق بودجه به مرحله اجرا گذاشته می‌شود. به طور کلی نقش بودجه‌ای دولت را می‌توان به سه حوزه جمع‌آوری درآمد، انجام هزینه و مدیریت عدم تعادل بودجه تقسیم کرد.

یکی از داغ‌ترین مسائل مورد بحث و مناظره در ادبیات اقتصاد کلان، تاثیر مخارج دولت بر مخارج مصرفی بخش خصوصی است. مخارج دولت دو اثر عمده بر مخارج مصرفی بخش خصوصی دارد. اثر

مکملی و اثر جانشینی و تاثیر آن بر تقاضای کل نیز به اندازه این دو اثر بستگی دارد. حال باید به دنبال آن بود که مخارج دولت به طور کلی چه تاثیری و به چه میزان بر مصرف دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری دارند. از آنجا که نتایج مطالعات انجام شده با داده‌های پانل نسبت به داده‌های سری زمانی از اعتبار بیشتری برخوردارند؛ این تحقیق به دنبال آن است که با استفاده از داده‌های ترکیبی تاثیر مخارج دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری را بررسی کند و این که تاثیر مخارج دولت بر مخارج مصرفی در دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری چگونه است؟

۱-۲- سوال های اصلی تحقیق

- آیا مخارج مصرفی دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری تاثیر دارد؟
- آیا مخارج تشکیل سرمایه ناخالص دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری تاثیر دارد؟
- آیا میزان تاثیر گذاری مخارج مصرفی دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری متفاوت خواهد بود؟
- آیا میزان تاثیر گذاری مخارج تشکیل سرمایه ناخالص دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری متفاوت خواهد بود؟

۱-۳- ضرورت انجام تحقیق

در میان متغیرهای اقتصاد کلان، مصرف بخش خصوصی یکی از مهم‌ترین و با ثبات‌ترین اجزاء تقاضای کل اقتصاد است که سهم بالایی از تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص می‌دهد، به طوری که در دوره مورد بررسی (۱۳۸۸-۱۳۶۹) به طور میانگین ۵۲ درصد از تولید ناخالص داخلی را به خود اختصاص داده است. و تغییرات آن اثر قابل توجهی در اقتصاد به دنبال خواهد داشت. از طرف دیگر، در اقتصاد ایران بخش دولتی سهم بالایی از اقتصاد را به خود اختصاص داده، که در دوره مورد بررسی به طور میانگین ۲۴ درصد از تولید ناخالص داخلی می‌باشد. این حجم بالای مخارج دولت،

فعالیت‌های بخش خصوصی مانند مصرف را تحت تاثیر قرار می‌دهد. لذا بررسی رابطه بین این دو جزء مهم اقتصادی و چگونگی تاثیرگذاری مخارج دولت بر مصرف بخش خصوصی در دهک‌های درآمدی از اهمیت خاصی برخوردار است.

۱-۴- اهداف اساسی تحقیق

بررسی تاثیر مخارج دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری در ایران و تعیین این که مخارج دولت بیشتر بر روی مخارج مصرفی دهک‌های پایین جامعه اثرگذار است یا دهک‌های بالای جامعه.

۱-۵- فرضیه‌های تحقیق

- فرضیه اول: مخارج مصرفی دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری در ایران تاثیر می‌گذارد.
- فرضیه دوم: مخارج تشکیل سرمایه ناخالص دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری در ایران تاثیر می‌گذارد.
- فرضیه سوم: مخارج مصرفی دولت بر مخارج مصرفی هر یک از دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری در ایران تاثیر متفاوتی دارد.
- فرضیه چهارم: مخارج تشکیل سرمایه ناخالص دولت بر مخارج مصرفی هر یک از دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری در ایران تاثیر متفاوتی دارد.

۱-۶- نتایج مورد استفاده پس از انجام تحقیق

این تحقیق به دنبال بررسی رابطه بین مخارج دولتی و مخارج مصرفی در هر کدام از دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری در ایران می‌باشد. اینکه مخارج دولتی بر روی مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی بالا بیشتر اثر می‌گذارد یا دهک‌های درآمدی پایین می‌تواند سیاست‌گذاران را در انتخاب سیاست مناسب در جهت افزایش رفاه خانوارها کمک نماید.

۱-۷- استفاده کنندگان از نتیجه‌ی پژوهش

۱. دولت بالاخص وزارت رفاه و تامین اجتماعی

۲. مجلس شورای اسلامی

۱-۸- جنبه جدید بودن و نوآوری تحقیق

علی‌رغم پژوهش‌های گسترده‌ای که در زمینه تاثیر مخارج دولت بر مخارج مصرفی صورت گرفته است، اما در رابطه با تاثیر مخارج دولتی بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی تحقیقی صورت نگرفته است. بنابراین تحقیق حاضر با بررسی اثر مخارج دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی، دارای نوآوری است.

۱-۹- روش تحقیق

در این تحقیق باید ابتدا مخارج مصرفی و درآمد قابل تصرف مربوط به هر یک از دهک‌های درآمدی شهری را محاسبه نمود، برای محاسبه مخارج مصرفی و درآمد قابل تصرف دهک‌های درآمدی از داده‌های خام بدست آمده از مرکز آمار ایران استفاده می‌شود. به طوری که میانگین مخارج مصرفی و درآمد خانوارهای هر دهک به عنوان مخارج مصرفی و درآمد قابل تصرف آن دهک در نظر گرفته می‌شود. (توضیح آن که به دلیل قابل اعتماد نبودن داده‌های مربوط به درآمد، دهک‌های درآمدی براساس هزینه‌های خانوارها شکل گرفته‌اند).

سپس به ارائه مدل مورد بررسی پرداخته و اثرگذاری مخارج دولت بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی با استفاده از مدل‌های Panel Data و Pool مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱-۱۰- روش و ابزار گردآوری اطلاعات

بخش نظری این تحقیق به صورت کتابخانه‌ای انجام می‌گیرد و در بخش عملی نیز داده‌های مربوطه از مرکز آمار ایران و وب سایت بانک مرکزی ایران جمع‌آوری شده است.

۱-۱۱- قلمرو تحقیق

قلمرو مکانی تحقیق، کشور ایران، قلمرو موضوعی، بررسی تاثیر مخارج دولتی بر مخارج مصرفی دهک‌های درآمدی خانوارهای شهری در ایران می‌باشد و قلمرو زمانی تحقیق را سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۶۹ تشکیل می‌دهند.

۱-۱۲- جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری تحقیق کل خانوارهای ایرانی در مناطق شهری می‌باشد.

نمونه آماری خانوارهای شهری مورد بررسی توسط سازمان آمار ایران می‌باشد.

۱-۱۳- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این بررسی پس از تعیین مخارج مصرفی و درآمد قابل تصرف دهک‌های درآمدی، جمع آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل داده‌ها و تصریح مناسب مدل با استفاده از پانل هم‌انباشتگی و مدل پول به آزمون فرضیه و ارائه نتیجه گیری پرداخته می‌شود.

۱-۱۴- واژگان کلیدی

مخارج دولت، مخارج مصرفی، دهک‌های درآمدی، مدل پانل دیتا، مدل پول

فصل دوم: پیشینه‌ی موضوع

۲-۱- مقدمه

به طور کلی در مورد رابطه مخارج دولت با مخارج مصرفی بخش خصوصی به عنوان معیاری از رفاه جامعه مطالعات زیادی انجام شده است. در اکثر مطالعات انجام شده، وجود اثر جانشینی در مقابل اثر مکملی مخارج دولت بر مخارج مصرف بخش خصوصی مورد ارزیابی قرار گرفته است. مطالعات با رویکرد نئوکلاسیکی معمولاً اثر منفی مخارج دولت بر مصرف بخش خصوصی را نشان می‌دهند، در حالی که مطالعاتی که مدل کینزی را بکار می‌گیرند معمولاً نشان دهنده پاسخ مثبت مصرف بخش خصوصی به مخارج دولت هستند. در ادامه مطالعات خارجی و داخلی انجام گرفته ارائه شده‌اند.

۲-۲- مروری بر مطالعات خارجی

در رابطه با تاثیر مستقیم مخارج دولت بر مصرف بخش خصوصی در ابتدا مطالعات تئوریکي توسط بارو^۱ (۱۹۸۱) و کورمندی^۲ (۱۹۸۳) انجام شد که تبیین کننده رابطه جانشینی بین مخارج مصرفی دولت و مخارج مصرفی بخش خصوصی است، به عبارتی وجود یک پلیس عمومی نیاز به یک پلیس خصوصی را کاهش خواهد داد. مطالعات زیادی در این زمینه انجام شده که به تبیین رابطه بین مخارج مصرفی دولت و مصرف بخش خصوصی برای کشورها می‌پردازد. نکته حائز اهمیت این است که در

---

¹ Barro

² Kormendi

بسیاری از این مطالعات نه تنها نشانی از قطعیت رابطه جانشینی حاصل نگردیده بلکه حتی در برخی موارد نتایج دال بر رابطه مکملی بین مخارج مصرفی دولت با مصرف بخش خصوصی است.

کاراس^۱ (۱۹۹۴) با استفاده از داده‌های ۳۰ کشور در مطالعه‌ای تحت عنوان "هزینه‌های دولت و مصرف بخش خصوصی: برخی شواهد بین‌المللی" با اشاره به مطالعات بایلی و بارو و بیان این سؤال که چرا جانشینی بهترین توصیف رابطه بین مصرف عمومی با مصرف خصوصی می‌تواند باشد؟ به این نکته اشاره می‌کند که رابطه بین بخشی از مصرف عمومی با مصرف خصوصی قابل تعمیم به رابطه بین کل مصرف عمومی و کل مصرف خصوصی نیست. وی با بررسی این کشورها نشان می‌دهد که رابطه بین مصرف دولتی و خصوصی به صورت مکملی یا بدون رابطه بهتر قابل توصیف است. لذا به طور ضمنی نتیجه می‌گیرد که مصرف خصوصی نمی‌تواند عامل هر گونه برون‌رانی باشد که مخارج دولت ممکن است بر تقاضای کل داشته باشد بلکه بر عکس آن یعنی اثر فزاینده‌گی بهتر قابل تایید است.

لواجی^۲ (۱۹۹۹) در مطالعه خود به بررسی جانشینی جبری بین مخارج دولت و مصرف بخش خصوصی در قالب یک الگوی اقتصاد خرد می‌پردازد. نتایج نشان می‌دهند که اثر مثبت استفاده از کالاهای عمومی بیشتر از اثر درآمدی منفی ناشی از تامین مالی کالاهای عمومی است. یعنی در ایتالیا در دوره (۱۹۹۳-۱۹۶۰) بین مصرف کالاهای عمومی و هزینه تولید آن توسط دولت از یک طرف و مصرف بخش خصوصی از طرف دیگر جانشینی جبری وجود دارد.

هاپنر^۳ (۲۰۰۱) در تحقیقی به بررسی تاثیر سیاست‌های مالی بر متغیرهای کلان اقتصادی در آلمان پرداخته است. نتایج تحقیق وی نشان می‌دهد که مصرف بخش خصوصی نسبت به مالیات‌ها واکنش منفی و نسبت به مخارج دولتی واکنش مثبت نشان می‌دهد.

---

^۱ Karras

^۲ Levaggi

^۳ Hoppner

بلنچارد و پروتی^۱ (۲۰۰۲) با استفاده از یک مدل خودرگرسیون برداری نیمه ساختاری^۲ نشان دادند که یک افزایش موقتی پیش بینی نشده در مخارج دولت دارای اثر مکملی بر تولید و مصرف بخش خصوصی می‌باشد در حالی که با سرمایه‌گذاری خصوصی اثر جانشینی دارد.

دی‌کاسترو^۳ (۲۰۰۶) به بررسی اثر سیاست‌های مالی بر متغیرهای کلان اقتصادی در کشور اسپانیا با روش خودرگرسیون برداری پرداخته است. نتایج نشان می‌دهند که شوک‌های مالی تاثیر قوی و معنی‌داری بر مصرف و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، نرخ بهره و تورم دارند.

هپک‌فالك و همکاران^۴ (۲۰۰۶) نشان می‌دهند که در آلمان افزایش مخارج دولتی به طور نسبی دارای اثر مثبت کوچکی بر تولید و مصرف بخش خصوصی است.

رابانال و لویزسالیدو^۵ (۲۰۰۶) با استفاده از تخمین بیزین یک مدل تعادل عمومی محاسبه پذیر (DSGE) نشان دادند که مصرف بخش خصوصی بعد از یک شوک مخارج دولتی افزایش پیدا می‌کند.

بربن و بروسنس^۶ (۲۰۰۷) به بررسی تاثیر بدهی‌های دولت بر میزان مصرف بخش خصوصی در کشورهای OECD پرداخته‌اند. آن‌ها با برآورد یک رابطه غیر خطی، بین مصرف بخش خصوصی و بدهی‌های دولت نشان دادند که در کشورهای عضو OECD که بدهی دولتی بالایی دارند یک شوک مالی تقریباً با کاهش در مصرف بخش خصوصی در این کشورها جایگزین می‌شود. در مقابل، در کشورهای با بدهی دولتی پایین مصرف بخش خصوصی نسبت به تغییرات در بدهی دولت بی‌تفاوت است.

---

¹ Blanchard and Perotti

² Semi-Structural Var

³ De Castro

⁴ Heppke-Falk and Tenhofen and Wolff

⁵ Rabanal and Lopez-Salido

⁶ Berben and Brosens